

Τι θα απογίνει το κόμμα αν αυτοί/ες/α που μας οδηγήσουν στον κομμουνισμό, είναι βαριεστημένοι εργάτες, παρδαλοί ή cyborgs;

Το κείμενο του Μάκη Παπαδόπουλου που δημοσιεύτηκε στον «ΡΙζοσπάστη του Σαββατοκύριακου» 3 - 4 Φλεβάρη 2024 με τίτλο *Οι στόχοι του κεφαλαίου μεταμφιεσμένοι σε «ατομικά δικαιώματα» στην εποχή του «ίντερνετ των σωμάτων»* έχει σίγουρα πετύχει τον σκοπό του. Έχει διαβαστεί και έχει παράσχει μία πλειάδα επιχειρημάτων σε όσους/ες/α μέλη του κόμματος θέλουν να υπερασπιστούν τις πρόσφατες θέσεις του σχετικά με την δομή της οικογένειας, οι οποίες εκφράζονται στη πολυσέλιδη [απόφαση της ΚΕ του ΚΚΕ για τον «πολιτικό γάμο των ομόφυλων ζευγαριών»](#). Στη πραγματικότητα, αποτελούν θέσεις δαρβινικής υφής - αρκετά πίσω από την μαρξιστική σκέψη των μέσων του 19ου αιώνα- οι οποίες αναλύονται εξαιρετικά στο κείμενο [Κοινωνιοβιολογικό Κόμμα Ελλάδας, του Νίκου Νικήσιανη](#).

Σε αυτό το κείμενο, θα προσπαθήσω να αναλύσω τον τρόπο που η τεχνολογία αναλύεται στο κείμενο μέσα από θεωρίες επιτήρησης, cyborg, netflix και neuralink. Ο κ. Παπαδόπουλος επέλεξε να μας καταθέσει σε μία ανάκατη σαλάτα τις φοβίες και τους κρυφούς πόθους του για την τεχνολογία - για λόγους ανάδειξης αυτού του ζητήματος στο κείμενο θα αναφερόμαστε στο πόνημα του ως το κείμενο του μέλους της ΚΕ του ΚΚΕ.

Νομίζω ότι το κείμενο επιχειρεί, παρά τον περισπούδαστο τίτλο του, να απαντήσει τον ακόλουθο βασικό φόβο: *Τι θα απογίνει το κόμμα αν αυτοί/ες/α που μας οδηγήσουν στον κομμουνισμό, είναι βαριεστημένοι εργάτες, παρδαλοί ή cyborgs;*. Ως εκ τούτου, προσπαθώντας να αναδείξω την ουσία των όσων γράφει, θα υιοθετήσω τον αποκαλυπτικό του τόνο και τον πραγματικό του τίτλο.

Αυτό είναι ένα κείμενο κριτικής. Αλλά και ένα κείμενο υπεράσπισης όσων ξεχνά το κείμενο του μέλους της ΚΕ του ΚΚΕ:

- Των βαριεστημένων εργατών, που δεν θέλουν να δουλεύουν αλλά να σπάνε μηχανές.
- Των “παρδαλών” - μια απόδοση του queer- που τόσο πολλοί τους φοβίζονται.
- Των “cyborgs” - δηλαδή των ατόμων των οποίων οι φυσικές ικανότητες επεκτείνονται πέρα από τους φυσιολογικούς ανθρώπινους περιορισμούς με μηχανικά ή άλλα στοιχεία ενσωματωμένα

στο σώμα.

Ο ίδιος, μάλιστα, αποτελώ ένα τέτοιο cyborg καθώς η οράση μου χωρίς την ενσωμάτωση φακών επαφής θα ήταν ιδιαίτερα αδύναμη. “Δυστυχώς”, η πραγματικότητα δεν μας έχει δώσει πολλούς Terminators ή Captain America αλλά πολλούς ανθρώπους με φακούς επαφής, με holder καρδιάς, με πρόσθετα μέλη.

Τι μας μαρτύρησε το κείμενο

Το κείμενο του μέλους της ΚΕ του ΚΚΕ διακηρύσσει: “Στα χέρια του κεφαλαίου, η νέα τεχνολογία αξιοποιείται για να αυξήσει την εντατικοποίηση όσων συνεχίζουν να εργάζονται”, γεγονός που υπογραμμίζει τη μονολιθική θεώρηση της τεχνολογίας ως εργαλείο καπιταλιστικής εκμετάλλευσης. Αυτός ο ισχυρισμός - αν και αληθής - χάνει την περίπλοκη πραγματικότητα ότι η τεχνολογία, ενώ συχνά αξιοποιείται από τα καπιταλιστικά συμφέροντα, εμπεριέχει επίσης δυνατότητες ανατροπής και αντίστασης. Η αποτυχία του κειμένου να αναγνωρίσει αυτή τη δυναμική, ρίχνοντας αντ' αυτού την τεχνολογία σε ένα καθαρά δυστοπικό φως, όπως με το παράδειγμα των “έξυπνων βραχιολιών” που παρακολουθούν τους εργαζόμενους, απλοποιεί μια σύνθετη σχέση μεταξύ τεχνολογίας και κοινωνικών δομών.

Μένοντας μόνο στην διακήρυξη ότι η τεχνολογία στο πλαίσιο του καπιταλισμού χρησιμεύει αποκλειστικά για να “αυξάνει στην πράξη τον ημερήσιο χρόνο εργασίας, ανεξάρτητα από την παραμονή του εργαζόμενου σε έναν συγκεκριμένο χώρο εργασίας”, το κείμενο διαπράττει ένα σημαντικό αναλυτικό λάθος. Παραβλέπει τα κινήματα βάσης και τις συλλογικότητες που έχουν επαναχρησιμοποιήσει αποτελεσματικά την τεχνολογία για κοινωνικά οφέλη, την οργάνωση των εργαζομένων και την αμφισβήτηση καταπιεστικών συστημάτων. Αυτή η μοναδική εστίαση στην τεχνολογία ως μέσο εκμετάλλευσης παραμελεί τη ζωντανή ιστορία και τις τρέχουσες προσπάθειες τεχνολογικής επανοικειοποίησης για ενδυναμωτικούς σκοπούς.

Στην ανάλυση του κειμένου, διαθέτουν άραγε οι αγώνες των εργαζόμενων της Amazon κάποια απελευθερωτική διάσταση; Μπορούν μέσα από τις πρακτικές τους να βάλουν άμμο στο γρανάζι της αυτοματοποίησης; Στο βιβλίο του Gavin Mueller, [*Breaking Things at Work: The Luddites Are Right About Why You Hate Your Job*](#), ένα ολόκληρο κεφάλαιο (High Tech Luddism) είναι αφιερωμένο σε αυτά τα ερωτήματά. Μέσα από έρευνα και ανάλυση, ο Mueller καταλήγει:

“Και όμως ακόμη και στα floors των κόμβων εφοδιασμού της Amazon, όπου οι βιομηχανικές καπιταλισμός και ο καπιταλισμός της επιτήρησης ενσωματώνονται απρόσκοπτα σε συστήματα

*κυριαρχίας που θα έκαναν ακόμα και τον Φρεντ Τέιλορ να κοκκινίσει, **οι εργάτες βρίσκουν μέσα να αντισταθούν**”.*

Αναφέρει, επιπλέον, παραδείγματα όπου οι εργατικοί αγώνες μετασχηματίζουν ή εμποδίζουν την εισαγωγή μίας τεχνολογικής αλλαγής. Μια από τις πιο ελπιδοφόρες εξελίξεις των τελευταίων χρόνων ήταν η αύξηση της μαχητικής οργάνωσης μέσα στη Silicon Valley. Για παράδειγμα, πριν λίγα χρόνια οι εργαζόμενοι της Google άσκησαν με επιτυχία πίεση στην εταιρεία να εγκαταλείψει την πρωτοβουλία του Πενταγώνου για την τεχνητή νοημοσύνη, Project Maven. Οι δράσεις περιλάμβαναν την απείθεια των μηχανικών λογισμικού προς τους ανωτέρους τους, αρνούμενοι να εργαστούν στο έργο. Η νίκη ενέπνευσε τους εργαζόμενους στις εταιρείες Salesforce, Microsoft και Amazon να οργανωθούν ενάντια στις εταιρείες τους παροχή δυνατοτήτων τεχνητής νοημοσύνης και επεξεργασίας δεδομένων στην υπηρεσία μετανάστευσης των ΗΠΑ.

Αξιοσημείωτη επίσης είναι η μονολιθικότητα του κειμένου σε θέματα φύλου και τεχνολογίας. Συζητά τις επιπτώσεις της τεχνολογίας στην εργασία και τον έλεγχο χωρίς να αναγνωρίζει πώς αυτές οι δυναμικές διασταυρώνονται με το φύλο, μια κρίσιμη παράλειψη σε μια εποχή όπου οι ψηφιακές πλατφόρμες και τεχνολογίες παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση και έκφραση της ταυτότητας του φύλου. Για παράδειγμα, η ανησυχία του κειμένου για την "δικτατορία του κεφαλαίου" που "αναβαθμίζεται και ενισχύεται ενάντια στην εργατική τάξη" παραλείπει οποιαδήποτε εξέταση του τρόπου με τον οποίο αυτές οι δυναμικές επηρεάζουν δυσανάλογα τα LGBTQ+ άτομα και κοινότητες, οι οποίες συχνά αντιμετωπίζουν αυξημένη επιτήρηση και διακρίσεις.

Η απουσία μιας έμφυλης ανάλυσης στη συζήτηση για την τεχνολογία και την καπιταλιστική εκμετάλλευση είναι μια κραυγαλέα παράλειψη. Στο σημερινό ψηφιακό τοπίο, η ταυτότητα και η έκφραση του φύλου διαμεσολαβούνται όλο και περισσότερο μέσω της τεχνολογίας, από τις πλατφόρμες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης έως τις ψηφιακές υπηρεσίες υγείας. Η αποτυχία του κειμένου του μέλους της ΚΕ ΚΚΕ να αντιμετωπίσει αυτές τις διασταυρώσεις όχι μόνο αποκαλύπτει ένα κενό στην ανάλυσή του, αλλά και διαιωνίζει μια ξεπερασμένη αντίληψη του φύλου ως δυαδική και στατική κατηγορία, αγνοώντας τη βιωμένη πραγματικότητα εκείνων που περιηγούνται και αμφισβητούν αυτές τις ταυτότητες στη σκιά των καπιταλιστικών τεχνολογιών.

Η ντετερμινιστική θεώρηση της τεχνολογίας από το κείμενο του μέλους της ΚΕ του ΚΚΕ και η σιωπή του σχετικά με τη διασταύρωση της τεχνολογίας και του φύλου όχι μόνο έρχονται σε αντίθεση με ριζοσπαστικές και προοδευτικές αντιλήψεις αλλά και παραβλέπουν τις δυνατότητες αντίστασης και μετασχηματισμού σε αυτούς τους τομείς. Αυτές οι παραλείψεις όχι μόνο αναδεικνύουν ένα κρίσιμο κενό στην ανάλυση του ΚΚΕ, αλλά σηματοδοτούν επίσης μια χαμένη ευκαιρία να εμπλακεί με πιο διαφοροποιημένα, χειραφετητικά οράματα της τεχνολογίας και του φύλου στον αγώνα ενάντια στην καπιταλιστική εκμετάλλευση.

-Criti-Hype;

- Ναι!

- Πόσο;

- Ναι!

Ως hype μπορούμε να ορίσουμε το κύμα ενθουσιασμού γύρω από μια τεχνολογία. Καθώς η αγορά των τεχνολογικών προϊόντων επηρεάζεται σημαντικά από τις μελλοντικές προσδοκίες, η ύπαρξη ή μη hype για μια τεχνολογία έχει σοβαρή επίπτωση και στις πωλήσεις, στην αποτίμηση της ή την αξία της μετοχής της. Ο όρος criti-hype αναφέρεται σε ένα φαινόμενο κατά το οποίο ο κριτικός λόγος γύρω από τις αναδυόμενες τεχνολογίες ενισχύει ακούσια το ίδιο το hype που επιδιώκει να διαλύσει. Αυτό συμβαίνει όταν οι κριτικοί, στον ζήλο τους να αναδείξουν τους πιθανούς κινδύνους ή τις ηθικές ανησυχίες των νέων τεχνολογιών, καταλήγουν να ενισχύουν τους εντυπωσιακούς ισχυρισμούς των υποστηρικτών των τεχνολογιών. Αντί να απομυθοποιεί ή να παρέχει μια ισορροπημένη άποψη, το criti-hype συμβάλλει στις διογκωμένες προσδοκίες ή τους φόβους που περιβάλλουν την τεχνολογία, επαναλαμβάνοντας συχνά τις μεγάλες αφηγήσεις που προωθούνται από τις εταιρείες. Αυτό μπορεί να διαστρεβλώσει την αντίληψη και τον διάλογο, οδηγώντας σε στρεβλή κατανόηση των πραγματικών δυνατοτήτων και των κοινωνικών επιπτώσεων της τεχνολογίας.

Το κάνει αυτό το κείμενο του μέλους της ΚΕ του ΚΚΕ; 100%. Ας δούμε κάποια βασικά σημεία:

α) Ενίσχυση εταιρικών αφηγήσεων

Ένα από τα εντυπωσιακά παραδείγματα criti-hype στο κείμενο του μέλους της ΚΕ του ΚΚΕ είναι η απεικόνιση της τεχνολογίας διεπαφής εγκεφάλου-υπολογιστή. Το κείμενο αναφέρει χοντρικά: "Δεν χρειάζονται ειδικές γνώσεις για να κατανοήσει κανείς την τεράστια δύναμη που θα αποκτήσουν οι μονοπωλιακοί όμιλοι όταν θα μπορούν να γνωρίζουν σε πραγματικό χρόνο τι βλέπουμε, τι ακούμε και τι σκεφτόμαστε". Η δήλωση αυτή, ενώ αποσκοπεί στην κριτική, παραδόξως απηχεί τους μεγαλεπήβολους ισχυρισμούς που διατυπώνουν εταιρείες όπως η Neuralink.

Πέρα από τις κλινικές εφαρμογές, η φαντασία είναι εύκολο να οργιάσει με τις sci-fi έννοιες της βιομηχανικής. Ο ίδιος ο Musk έχει τροφοδοτήσει αυτές τις φαντασιώσεις, λέγοντας το 2022 ότι σκοπεύει να αποκτήσει ένα από τα εμφυτεύματα της Neuralink κάποια μέρα. Πολλοί επιστήμονες, ωστόσο, πιστεύουν ότι αυτού του είδους η σκέψη είναι πολύ μακριά στο μέλλον - και όχι πολύ πρακτική. Κάνω μία περίληψη όσων αναφέρει πρόσφατο [άρθρο](#) (4 Φεβρουαρίου 2024):

"Νομίζω ότι είναι πραγματικά πολύ νωρίς για να μιλάμε γι' αυτό", δήλωσε πρόσφατα ο δρ Ντέιβιντ Μπράντμαν, νευροχειρουργός που διευθύνει το εργαστήριο νευροπροσθετικής του UC Davis.

"Υπάρχουν άνθρωποι που έχουν ανάγκη και οποιαδήποτε έμφαση στο "τι θα γινόταν αν" και στο "τι θα μπορούσε να συμβεί" προσφέρει κακές υπηρεσίες στους ανθρώπους που χρειάζονται μια συσκευή".

Και ενώ η ιδέα των συσκευών που ελέγχονται από τον εγκέφαλο μπορεί να υποδηλώνει τη δυνατότητα επαύξησης των ανθρώπινων ικανοτήτων, οι επιστήμονες συμφωνούν ότι μέχρι στιγμής δεν έχει αποδειχθεί ότι αυτά τα εμφυτεύματα μπορούν να βελτιώσουν λειτουργίες σε σχέση με αυτές που μπορεί να κάνει ένα άτομο χωρίς αναπηρία.

"Η ιδέα ότι αυτές οι συσκευές θα μας επιτρέψουν να επιτύχουμε οποιουδήποτε είδους υπεράνθρωπη ικανότητα είναι απλώς επιστημονική φαντασία σε αυτό το σημείο", δηλώνει ο Robert Gaunt, αναπληρωτής καθηγητής στο τμήμα φυσικής ιατρικής και αποκατάστασης του Πανεπιστημίου του Πίτσμπουργκ.

Παρουσιάζοντας αυτές τις τεχνολογίες ως σχεδόν έτοιμα υπερεπιστημονικά εργαλεία επιτήρησης και ελέγχου, η κριτική ενισχύει ακούσια την αφήγηση της τεχνολογικής παντοδυναμίας που συχνά διακινείται από τις ίδιες τις εν λόγω εταιρείες.

β) Ανιστορική παρουσίαση της τεχνολογικής πραγματικότητας και της εργασιακής επιτήρησης

Η απεικόνιση από το ΚΚΕ των τεχνολογιών επιτήρησης, όπως τα "έξυπνα βραχιόλια" της Amazon, χρησιμεύει ως ένα άλλο παράδειγμα κριτικού hype. Το κείμενο αναδεικνύει ένα σενάριο όπου αυτές οι τεχνολογίες αποτελούν ένα βήμα προς ένα δυστοπικό κράτος επιτήρησης, που παρακολουθεί στενά κάθε πτυχή της ζωής των εργαζομένων. Ενώ η επιτήρηση στους χώρους εργασίας είναι ένα πειστικό ζήτημα, το κείμενο κλιμακώνει τις δυνατότητες και τις προθέσεις πίσω από αυτές τις τεχνολογίες σε ένα επίπεδο που αντικατοπτρίζει τα πιο υπερβολικά δελτία τύπου από τις εταιρείες τεχνολογίας. Αυτό όχι μόνο υπερτονίζει τις τρέχουσες τεχνολογικές δυνατότητες, αλλά και πλαισιώνει την τεχνολογία με τρόπο που οι ίδιες οι εταιρείες επιθυμούν: ως ισχυρή και αναπόφευκτη.

Το κείμενο του μέλους της ΚΕ του ΚΚΕ, μέσω της κριτικής του, ενισχύει την αντίληψη ότι τα βραχιολάκια της Amazon αντιπροσωπεύουν μια νέα και πιο επεμβατική μορφή επιτήρησης και ελέγχου των εργαζομένων. Αυτή η προοπτική παραβλέπει το γεγονός ότι η αναζήτηση της βελτιστοποίησης της αποδοτικότητας της εργασίας και της παρακολούθησης της παραγωγικότητας των εργαζομένων έχει βαθιές ρίζες στη βιομηχανική ιστορία. Η κριτική αποτυγχάνει να ασχοληθεί

όντως με το πώς τα βραχιολάκια της Amazon θα μπορούσαν στην πραγματικότητα να αντανakλούν την έλλειψη καινοτομίας στη διαχείριση της εργασίας, αντί να ανακυκλώνουν και να επικαιροποιούν τεχνολογικά παλιές πρακτικές επιτήρησης των εργαζομένων.

Όπως έχει δείξει ο Stephen Mihm, καθηγητής ιστορίας στο Πανεπιστήμιο της Georgia, με βάση την ιστορική ανάλυση, τα βραχιολάκια της Amazon δεν αποτελούν μια πρωτοποριακή εφεύρεση, αλλά μάλλον μια σύγχρονη επανάληψη των πρακτικών "επιστημονικής διοίκησης" που πρωτοστάτησε ο Φρέντερικ Γουίνσλοου Τέιλορ και αναπτύχθηκε περαιτέρω από τους Φρανκ και Λίλιαν Γκίλμπρεθ. Αυτές οι μορφές χρησιμοποίησαν μελέτες κίνησης χρόνου και σχολαστική παρατήρηση για τη μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας των εργαζομένων, μια αρχή που η Amazon επανασυνσκευάζει με τα βραχιόλια της. Με το να μην αναγνωρίζει αυτή την ιστορική συνέχεια, η κριτική του ΚΚΕ χάνει την ευκαιρία να απομυθοποιήσει την τεχνολογία, και αντ' αυτού τη διαμορφώνει ως μια άνευ προηγουμένου απειλή που αγοράζει το (criti) hype της τεχνολογικής προόδου.

γ) Οι συνέπειες του να αναμασάει κάποιος το Crti-Hype

Το θεμελιώδες ζήτημα με την εμπλοκή του ΚΚΕ στο criti-hype δεν είναι μόνο η ακούσια ενίσχυση των εταιρικών αφηγήσεων, αλλά και η δυνατότητα απόσπασης της προσοχής από πιο θεμελιωμένες και πειστικές ανησυχίες. Εστιάζοντας σε υπερβολικές απεικονίσεις των τεχνολογικών δυνατοτήτων, η κριτική κινδυνεύει να επισκιάσει τους άμεσους και απτούς τρόπους με τους οποίους η τεχνολογία χρησιμοποιείται για την εκμετάλλευση και την επιτήρηση των εργαζομένων στον καπιταλισμό. Αυτή η προσέγγιση μπορεί να αποσπάσει την προσοχή και τους πόρους από την διεξαγωγή εφικτών μαχών ενάντια στην εκμετάλλευση των εργαζομένων και να στραφεί προς το χτύπημα των ανεμόμυλων της τεχνολογικής παντοδυναμίας.

Στην ουσία, ενώ το κείμενο του μέλους της ΚΕ του ΚΚΕ στοχεύει να αποκαλύψει και να αντιταχθεί στην καπιταλιστική εκμετάλλευση που ενσωματώνεται στις τεχνολογικές εξελίξεις, η προσέγγισή του πέφτει στην παγίδα της κριτικής υστεροβουλίας. Επαναλαμβάνοντας και διευρύνοντας τους ισχυρισμούς των ίδιων επιχειρήσεων που επιδιώκει να καταπολεμήσει, η κριτική ενισχύει ακούσια μια αφήγηση τεχνολογικού ντετερμινισμού και παντοδυναμίας, αποσπώντας την προσοχή από μια πιο διαφοροποιημένη κατανόηση των προκλήσεων και των ευκαιριών που παρουσιάζει η τεχνολογία στο καπιταλιστικό πλαίσιο. Αυτό όχι μόνο μειώνει τη δυνητική αποτελεσματικότητα της κριτικής, αλλά και την ευθυγραμμίζει, έστω και ακούσια, με τα συμφέροντα στα οποία στοχεύει να αντιταχθεί.

Ο τεχνο-αισιοδοξος και τεχνο-φοβικός Ιανός του ΚΚΕ

Κάποιες εισαγωγικές διευκρινήσεις: Αυτό που μπορούμε να ονομάσουμε τεχνο-αισιοδοξία, εντάσσεται στην θεωρία της επιτάχυνσης η οποία υποδηλώνει ότι πρέπει να αγκαλιάσουμε την τεχνολογία ως τον αναπόφευκτο επιταχυντή της κατάρρευσης του καπιταλισμού μέσα από τις αντιφάσεις που θα δημιουργήσει στον καπιταλισμό η ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων. Αυτό που ονομάζουμε τεχνο-φοβία συνεπάγεται ότι πρέπει να την απορρίψουμε συλλήβδην ως αρχιτέκτονα της αποξένωσής μας.

Αρχικά, σε αυτό το κομμάτι της κριτικής μας, πρέπει να στρέψουμε την προσοχή μας στον κυρίαρχο φοβικό "αποκαλυπτικό" τόνο που υιοθετεί το κείμενο του μέλους της ΚΕ του ΚΚΕ όταν συζητά τις τεχνολογικές εξελίξεις, εστιάζοντας ιδιαίτερα στην απεικόνιση των πλατφορμών ψυχαγωγίας όπως το Netflix αλλά και στους ευρωατλαντικούς χρηματοδότες της τεχνολογίας και την αναφορά στο παγκόσμιο τοτέμ της συνωμοσιολογίας George Soros. Το κείμενο εκτρέπεται σε μια σφαίρα όπου το Netflix δεν είναι απλώς μια υπηρεσία streaming αλλά ο προάγγελος της καπιταλιστικής καταστροφής, ένα συναίσθημα που, αν και σοβαρό, προσκαλεί λίγο σαρκασμό για την σχεδόν βιβλική του προφητεία.

Στο πλαίσιο της κριτικής, οι πλατφόρμες όπως το Netflix διακατέχονται από σχεδόν μυθικές δυνάμεις κοινωνικού μετασχηματισμού. Το κείμενο φαίνεται να υπονοεί ότι με κάθε εκπομπή που προβάλλεται, πλησιάζουμε όλο και πιο κοντά σε ένα δυστοπικό μέλλον όπου οι επιθυμίες, η ψυχαγωγία και ο ελεύθερος χρόνος μας ενορχηστρώνονται σχολαστικά από τα αόρατα χέρια των καπιταλιστών μαριονετών. Αυτό το αποκαλυπτικό όραμα των υπηρεσιών streaming, αν και συναρπαστικό, ξεφεύγει από τη σφαίρα της κριτικής, υπονοώντας ότι η απλή πράξη της παρακολούθησης του "Stranger Things" θα μπορούσε να είναι ένα βήμα στο δρόμο προς την καπιταλιστική κυριαρχία.

Ο σαρκασμός εδώ δεν έχει σκοπό να υπονομεύσει τις εύλογες ανησυχίες σχετικά με την ενοποίηση των μέσων ενημέρωσης και τον ρόλο της ψυχαγωγίας στη διαμόρφωση της πολιτιστικής και πολιτικής συνείδησης. Αντίθετα, είναι για να επισημάνω το υπερβολικό άλμα που κάνει η κριτική αναθέτοντας σχεδόν υπερφυσική εξουσία σε πλατφόρμες όπως το Netflix. Είναι σαν το κείμενο να μπερδεύει την πλοκή του "Black Mirror" με το εγχειρίδιο λειτουργίας του σύγχρονου καπιταλισμού, οδηγώντας σε μια απεικόνιση που ταιριάζει περισσότερο σε ένα δυστοπικό σενάριο επιστημονικής φαντασίας παρά σε μια λεπτή ανάλυση του ρόλου της τεχνολογίας στην κοινωνία.

Αν πάρουμε όμως μία απόσταση, τόσο σε αυτό το κείμενο όσο και σε άλλα, η αφήγηση του ΚΚΕ για την τεχνολογία ταλαντεύεται άγρια μεταξύ της θεώρησης της τεχνολογίας ως του μεγάλου επιταχυντή προς την καπιταλιστική κρίση και ως του απόλυτου αλλοτριωτή, που αποκόπτει το προλεταριάτο από την ίδια του την ουσία. Αυτή η ταλάντευση δεν θα ήταν προβληματική, αν ήταν ενταγμένη σε ένα πλαίσιο διαλεκτικής ενότητας και αντιμετώπισης της τεχνολογίας ως κοινωνικού και οικονομικού/παράγοντα. Ωστόσο, όταν το ΚΚΕ συζητά τον παγκόσμιο καπιταλισμό βλέπει στις τεχνολογικές εξελίξεις τον μεγάλο επιταχυντή και όταν συζητά τα κοινωνικά/καταναλωτικά πρότυπα και τις εργασιακές συνθήκες βλέπει σε αυτές τον μεγάλο διαφθορέα. Αυτός ο τρόπος θέασης του ΚΚΕ σημαίνει με απλά λόγια ότι η τεχνολογία μας έχει καταρρακώσει στο ατομικό/καθημερινό επίπεδο και

είμαστε πλήρως ανίσχυροι απέναντι στους τεχνολογικούς κολοσσούς, αλλά στο μακρο-επίπεδο θα οδηγήσει τον καπιταλισμό σε κρίση ή/και κατάρρευση.

Αυτή η διχογνωμία είναι συναρπαστική, γιατί δίνει μια εικόνα της τεχνολογίας ως ένα είδος γάτας του Σρέντινγκερ: ταυτόχρονα μας οδηγεί στον κομμουνισμό και μας απομακρύνει από την ανθρωπιά μας. Αυτή είναι μια περίεργη περίπτωση προσπάθειας να έχει κανείς ολόκληρη τη μαρξιστική του πίτα και να την κριτική του χορτάτη.

Ο "αποκαλυπτικός" τόνος του κειμένου ενισχύει το criti-hype που περιβάλλει τις τεχνολογικές εξελίξεις, αλλά και απλοποιεί την πολύπλοκη σχέση μεταξύ τεχνολογίας, καπιταλισμού και κοινωνίας σε ένα δυαδικό σύστημα τεχνο-αισιοδοξίας έναντι τεχνο-φοβίας. Το κείμενο, μέσα στην αποκαλυπτική του θέρμη, τότε είναι τεχνο-φοβικό (όταν θεωρεί πχ. ότι τεχνολογίες τύπου neuralink δεν είναι μακριά από την υλοποίηση τους), τότε είναι τεχνο-φιλικό (όταν θεωρεί ότι το ζήτημα με την TN είναι απλά ποιος θα την κατέχει, χωρίς να δείχνει ενδιαφέρον για τη δομική σύστασης ως τεχνολογία και το τι έχει ήδη ενσωματωθεί σε αυτήν). Με αυτή του την αμφισημία μετατρέπεται, άθελα του, σε "τεχνο-αφελές".

Τελικά, τι μας λέει ο ποιητής;

Η αφήγηση του κειμένου του μέλους της ΚΕ του ΚΚΕ για την ιστορία εμφανίζεται ανεστραμμένη, υποδηλώνοντας έναν κόσμο όπου τα καπρίτσια των καπιταλιστών μεγιστάνων υπαγορεύουν την πορεία της τεχνολογικής και κοινωνικής εξέλιξης, επισκιάζοντας το ζωντανό μωσαϊκό των κοινωνικών αγώνων που πραγματικά οδηγούν στην ιστορική αλλαγή. Αυτή η προοπτική, ενώ εδράζεται στην κριτική της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης, κινδυνεύει να παραβλέψει τη δυναμική αλληλεπίδραση μεταξύ βάσης και υπερδομής, μεταξύ των υλικών συνθηκών και των ιδεών που αναδύονται από αυτές.

Η υλιστική αντίληψη της ιστορίας μας διδάσκει ότι η υλική κοινωνική βάση - ο τρόπος παραγωγής και οι σχέσεις παραγωγής - είναι αυτή που θεμελιώνει τελικά τις δυνατότητες για κοινωνική απελευθέρωση και τις μορφές κυριαρχίας που προκύπτουν. Εστιάζοντας στενά στις ραδιουργίες των καπιταλιστικών ελίτ, η ανάλυση κινδυνεύει να αποδώσει υπερβολική δράση στους καταπιεστές, ενώ παραμελεί την ικανότητα των καταπιεσμένων να χαλιναγωγήσουν τις τεχνολογικές εξελίξεις προς όφελός τους. Το πραγματικό ιστορικό drama εκτυλίσσεται στη σφαίρα των υλικών συνθηκών. Αυτό είναι το πεδίο μάχης όπου αμφισβητείται το μέλλον, όχι στις αίθουσες συνεδριάσεων της καπιταλιστικής τάξης, αλλά στα εργοστάσια, στους δρόμους και στους ψηφιακούς χώρους όπου οι εργαζόμενοι και οι περιθωριοποιημένες κοινότητες αγωνίζονται να επαναπροσδιορίσουν τις δυνατότητες της τεχνολογίας.

Όπως μας διαφωτίζει ένας φιλόσοφος: *"Η συνείδηση είναι φύσει τόπος ψευδαίσθησης. Η φύση της*

είναι τέτοια, ώστε δρέπει αποτελέσματα, αλλά αγνοεί τις αιτίες." Για να κατανοήσουμε πραγματικά τις δυνατότητες επαναστατικής αλλαγής, πρέπει να κοιτάξουμε πέρα από την επιφάνεια των καπιταλιστικών τεχνολογικών εξελίξεων και να εμβαθύνουμε στις υλικές συνθήκες που διαμορφώνουν και διαμορφώνονται από αυτές τις τεχνολογίες.

Κλείνοντας, θέλω να υπερθεματίσω:

Με τους βαριεστημένους εργάτες, τ@ παρδαλ@ και τα cyborgs της καθημερινότητας.

Η υπεράσπιση των δικαιωμάτων τους δεν είναι απλά δικαιωματοπισμός, αλλά είναι η ανάδειξη της κοινωνικής υποστήριξης την οποία έχει γεννήσει η διεκδίκηση της βελτίωσης των ζωών τους.